

Prædiken til Påskedag Mark. 16, 1-8

I Danmark har vi religionsfrihed. Det betyder, at hver enkelt borger i landet har retten til at bekende sig til hvad som helst, men sandelig også retten til at lade være. Man må nemlig godt slippe for at have et religiøst tilhørsforhold. Man behøver ikke at få sine børn døbt. De kan blive navngivet. Man behøver ikke blive gift i en kirke. Man kan gøre det på rådhuset. Man behøver ikke blive konfirmeret. Man kan blive nonfirmeret. Engang var der faktisk noget der hed borgerlig konfirmation. Til en sådan sprang de unge mennesker præsten og kirken over og gik på rådhuset, hvor borgmesteren holdt en højtidelighed for de unge mennesker. Nu søger nonfirmandens familie alene for festlighederne.

Man behøver heller ikke at få sine døde ind i kirken og begravet med gejstlig medvirken. Man kan holde sin egen private højtidelighed. Og det er nok, når døden er indtruffet, at det er allersværest ikke at have et religiøst tilhørsforhold. Måske ikke så meget for den døde, men for de efterlevende. Vi kan ikke bare ryste døden af os, trække på skuldrene og gå videre. Der skal en ramme til. Et ritual. Noget højtideligt. Og står man som de sørgende efterladte er det svært at

mande sig op til at holde en værdig højtidelighed, der ikke kun kredser om ens eget tab.

I 60'erne, hvor det blev moderne at melde sig ud af Folkekirken og undsige sig dens og Guds autoritet og holde sine egne private ikke-religiøse begravelseshøjtideligheder, opdagede man også at så nemt var det alligevel ikke. Der manglede noget. Derfor var der nogen, der foreslog at man skulle lave et borgerligt ritual for begravelse. Ligesom man havde borgerlig konfirmation.

Den navnkundige danske teolog, P.G. Lindhardt, gjorde sig bemærket i den forbindelse. Hvad skulle et borgerligt begravelsesritual gå ud på, spurgte han? Hvad skulle der siges? For uden Gud kan et begravelsesritual aldrig blive til andet end "jord, jord, jord". Til jord skal du blive, til jord skal du blive, til jord skal du blive.

Uden Gud kan der kun være ingenting. Uden Gud kan vi ikke udtrykke skabelssetanken som vi gør til en kristen begravelse med den første skovlfuld jord og ordene: "af jord er du kommet". Uden Gud kan vi ikke udtrykke opstandeshåbet, som vi gør med den tredje skovlfuld jord og ordene: "af jorden skal du igen opstå." Der er ingenting.

Der er kun den anden skovlfuld jord og ordene: ”til jord skal du blive”. Et borgerligt begravelsesritual vil uvægerligt være det samme som at slutte påsken med langfredag, med døden og gravlæggelsen og den store sten sat urokkeligt fast for graven. Jord, jord, jord.

Sådan stod alle Jesu tilhængere i fredags. ”Jord, jord, jord” rungede det inde i deres hoveder. Ekkoet af døden og den hastige begravelse lød endnu, mens kvinderne gik ud til graven for at gøre noget for deres døde.

Ligesom at vi aldrig kan ryste vores døde af os, trække på skuldrene og gå videre, sådan kan kvinderne heller ikke. For der var ingen højtidelig begravelse forleden, der satte en ramme af håb og værdighed omkring det liv, der var endt. Der var en uværdig død og et fortvivlet skrig mod himlen, der tog al tro på Gud og mening væk. Og det kan disse kvinder ikke forlige sig med. De vil højtideligholde afskeden med et elsket menneskes liv. De vil ære Jesus. Men der er en forhindring forude. ”Hvordan skal vi fjerne stenen for graven?” spørger kvinderne sig selv og hinanden. For den er meget stor.

Og det er netop det, stenen for graven er. Den er meget stor. Stenen for enhver grav er altid stor. Den er så stor at mennesker ikke kan tage den væk. Mennesker kan sætte den for. Mennesker kan rulle en sten for graven så den kiler sig ind i åbningen. Men mennesker kan ikke tage den væk. Den sidder fast i åbningen og der er ikke nogen der kan komme ind i graven, bagved stenen og skubbe den væk. Stenen sidder fast, som en kugle i kinaskakbrættet, som kan være umulig at få fat i og få væk.

Gravenes stene sidder altid uhjælpeligt fast og derfor står vi som kvinderne, næsten ved at blive kvalt i jord og kan ikke flytte stenen fra graven. Vi kan ikke få sorgen til at gå væk og livet til at gå videre. Ikke uden Gud. Og kvinderne opdagede, hvad gentages i dag. De opdagede, at det gudskelov ikke er os selv, der skal løfte den umulige opgave og flytte gravsten og få livet til at gå videre. Kvinderne opdagede, at stenen ved et mirakel var flyttet fra graven. Og ud af graven strømmer et håb, som vi lever af i dag. Et håb om at der er mere at sige om os end det trøstesløse ”til jord skal du blive, til jord skal du blive, til jord skal du blive”. Fra graven kommer håbet om, at vi skal opstå af jorden. Et håb, der giver livsmod og mening, til livet. Ikke bare efter døden, men også mens livet leves. Og håbet strømmer ikke ud af graven, fordi vi selv skubber stenen for graven væk, men fordi Gud gør det og lader Krist stå op af døde.

Når vi går til en begravelse i en kirke er vi meget ofte ude for at vi skal synge ”Altid frejdig, når du går”. At det er en af danskernes yndlingsbegravelsessalmer stammer fra besættelsestiden. Modstandsfolkene brugte den som slagsang for at holde sig selv fast på, at de farer, de udsatte sig selv for, var det værd. Når man kæmper for alt, hvad man har kært, er død og liv ikke så svært.

Man forstår godt, hvorfor ”Altid frejdig, når du går” næsten er sy-nononym med begravelser. Døden bliver lettere at bære, hvis der ikke er løse tråde og uudnyttede muligheder at tænke på. Døden bliver lettere at bære, når vi kan sige om afdøde, at han eller hun brugte sit liv og kæmpede med, hvad der

kæmpes skulle, i stedet for at give op og lade livet løbe ud mellem fingrene på sig.

Jeg tror, at de fleste af os er ”Altid frejdig når du går”-typer. Vi tror vi skal holde døden på afstand. Vi tror vi skal flytte stenen fra graven og få solen til at stå op og livet til at gå videre. Vi siger i hvert fald meget, der lægger vilje og kampgejst og indflydelse på sygdom og død over på os. Vi taler om, at en syg person har fightervilje og skal kæmpe imod. Vi taler om at døende har frejdighed nok til at kæmpe mod døden og nægte at give slip på livet. Jeg betvivler ikke at det ofte ser sådan ud og opfattes sådan. Sådan efterrationaliserer vi ofte døden.

Og problemet opstår alle de gange, hvor kampen er forgæves og hvor der ikke er nogen frejdighed at huske. Selv de mest frejdige, sunde, positive og viljestærke fightere bliver også nogle gange syge og dør eller bukker på anden måde under for tilværelsens ustyrlige luner. Nogen gange kommer døden bare og siger det rungende: ”til jord skal du blive” og tager al mening med sig, som gør både liv og død umuligt at bære. ”Altid frejdig, når du går”-tankegangen lægger et urimeligt pres på mennesker. Det bliver os, der skal flytte de umulige sten. Det bliver os, der skal få solen til at stå op hver morgen. Det bliver os, der skal finde lysten og gejsten til at leve. Det bliver os selv, der skal fylde mening på livet.

Men påskedag fortæller os Gud være lovet at det ikke er sådan. ”Altid frejdig, når du går”-tankegangen hører ikke påskedag til. Nej, påskedags tankegang er udtrykt med salmen ”Krist stod op af døde”. Gud kommer før vores frejdighed. Gud har flyttet

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

den store sten og ladet Kristus stå op af dø-
de. Derfor kan vi synge lydt og sjæle-glad.
Også selvom vi ikke kan finde frejdigheden
til det i os selv. Det er ikke en frejdighed i
os selv, der får vore stemmer til at synge
højt af påskeglæde. Livsmodet, kræfterne,
meningen kommer fra Gud. Vi er lykkeligt
frie for at rode det frem fra vores eget indre,
som ærligt talt hverken er og heller ikke kan
være frejdigt altid.

Ligesom en borgerlig begravelse ikke kan få
et opstandelseshåb ud af en skovfuld jord,
sådan kan vi heller ikke gå så frejdigt til
livet, at døden mister magt over det og vi af
egne kræfter ender i himlen. Det er ikke
menneskeværk at kunne det. Og det er der i
virkeligheden en uendelig stor frihed i. For
sagen er, at efter påske kan vi leve. Vi kan
leve hver eneste gudskabte dag, ikke fordi
vi er blevet givet kræfterne til at flytte ste-
nen for graven og få solen til at stå op hver
eneste morgen. Men vi kan leve frit med det
som dagene nu engang byder os, fordi Gud
har flyttet stenen. Fordi Gud har kæmpet
kampen mod døden for os. Fordi Krist er
stået op af døde. Det er lige til at synge lydt
og sjæleglad over. Amen

Line Nissen

Skt. Jørgens Kirke, Svendborg

Salmer:

224, 218, 222, 236, 234